

Pistehaapakaarnuri

Aspborre

Trypophloeus binodulus

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Pistehaapakaarnuri on pieni tummanruskea tai mustahko kaarnakuoriaislaji, pituudeltaan se on noin 1,2–1,6 mm. Se on vaikea erottaa muista saman suvun lajeista. Kaikilla haapakaarnureilla on korkea, huppumainen etuselkä, jonka etureunassa on hammasmaisia kyhmyjä ja etuosassa poikittaisia kyhmyrivejä. Koirilla on peitinsiipien kärkiosassa pieniä hampaita. Varmin lajituntomerkki on etuselän takaosan pintarakenne, jossa on hyvin hienoja, harvassa olevia pisteitä. Pistehaapakaarnuri on keskimäärin pienin haapakaarnurilaji. Syömäkuvion muodostavat naaraan kuoren sisäosaan kaimava noin 2 cm pitkä epäsäännöllinen emokäytävä sekä siitä haarautuvat noin 2 cm pitkät toukkakäytävät. Iskeytymän huomaa helpoimmin sisäänmenoaukkojen suulle kerääntyvästä hienojakoisesta ruskeasta purusta. Kuoren pinta voi toisinaan haljeta emokäytävien kohdalta. Nuoret aikuiset tekevät kukin oman pyöreän ulostuloreikänsä, joita voi olla hyvin tiheässä. Syömäjälkiä ei ole mahdollista erottaa varmuudella muista haapakaarnureista

Elinympäristö ja levinneisyys

Pistehaapakaarnuri elää haavalla, mutta ainakin ulkomailla myös muilla *Populus*-lajeilla ohuen tai melko ohuen kuoren alla. Pistehaapakaarnuri elää niin pystyrungoissa kuin kaatuneissa puissakin. Laji viihtyy etenkin vastakuolleissa osissa. Talvehtii toukkana, aikuiset liikkuvat pääasiassa touko-kesäkuussa, mutta syömäkuvioista niitä tapaa läpi kesän.

Lajia on harvinainen ja sen esiintyminen on hyvin hajanaista. Useimmat tunnetut esiintymispaikat keskittyvät Uudenmaan keskiosiin ja Lapin lounaisosiin. Pohjois-Karjalan pohjoisosista on myös muutama havainto, mahdollisesti ne ovat yhteydessä Tervolan seudun esiintymiin, vaikka väliltä ei olekaan havaintoa.

Nykytila ja uhkatekijät

Pistehaapakaarnuri on taantunut lahoppuun vähenemisen ja metsien puulajisuhteiden muuttumisen takia, ja samat tekijät uhkaavat lajia edelleen.

Hoitosuositukset

Pistehaapakaarnurin esiintymispaikoilla tulisi säästää etenkin vanhat, kuolleet ja kuolemassa olevat haavat. Myös nuorempia puita tulisi säästää haapajatkumon turvaamiseksi. Maahan kaatuneiden haapojen vaurioittamista metsäkonein vältetään.

Lähteet

Ehnström, B. & Axelsson, R. 2002. Insektsnag i bark och ved. ArtData-banken, SLU, Uppsala. 512 s.

Heliövaara, K., Peltonen, M., Mannerkoski, I. & Siitonen, J. 1998. Suomen kaarnakuoriaiset (Coleoptera: Scolytidae). Helsingin yliopisto, Soveltavan eläintieteen laitos. Julkaisuja 25. 91 s.